

Šesterolétni krog je tak :

Pervo léto pognojena preorana praha (ledina), drugo léto pšenica ali réž, tretje léto ječmen z deteljo, četero léto detelja (seč), péto léto pšenica, tudi ječmen, šesto léto oves z deteljo.

Enako temu je obdelovanje večlétniga teka s tem razložkam, de se pri žitnih njivah setev ozimine in jarine po dvakrat do trikrat v krogu zverstita. V krajih, kjer je voljeno, pa ne presuho zračje, sejejo tudi pod sternišče tistiga léta, to je, kakor hitro je pšenica, réž in ječmen požét, še pozneje repo, korenje, grah, grašico, turšico, ajdo in to njim dobro verže. Tudi spomladi še sejejo nekteri med žito mnogiga sadú, kakor; repo pod ajdo, korenje pod mak, lan pod réž; po družih krajih sejejo deteljo in korenje med lan.

(Dalje sledí.)

Velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

Presednik kmetijske družbe, gosp. F. Terpinc je začel pomenjke današnjiga shoda z ogovorom, v katerim je pervikrat kot novo izvoljeni in od cesarja potereni predsednik kmetijske družbe zbor prijazno pozdravil, in ga posebno važnih reči opomnil, ki se imajo danes skleniti. Poslednjič je imenoval namestnike, ki so jih kot poročnike druge kmetijske družbe našiga cesarstva izvolile, de naj bojo v njih iménu pri tem zboru pričijoči in jim oznanijo, kar se je danes govorilo in sklenilo.

Tajnik kmetijske družbe, Dr. Bleiweis je po tem zboru oznanil nar imenitniši opravila družbiniga odbora, ki jih je od poslednjiga zbora noter do današnjiga dneva doveršil.

Po tem se je vzdignil gosp. Samasa, odbornik kmetijske družbe, in je govoril od podružnic (Filialen) kmetijske družbe. Razložil je in povedal, de se bojo dolgo dolgo zaželjene podružnice zdej vstanovile in de ima po sklepu poslednjiga velkiga zbora in po novi politiški osnovi Krajske dežele 21 podružnic biti, namreč: 1) Okolice Ljubljanske in Verhniška, 2) Smeledniško — Kamniška, 3) Podpeč — Zaloška, 4) Krajsko — Ložka, 5) Teržiška, 6) Bela Peč, 7) Radoljsko — Blejška, 8) Višnjogorsko — Zatičinska, 9) Trebinsko — Žuženperska, 10) Mirniško — Mokronožka, 11) Zavštanska, 12) Novomeška, 13) Kerško — Kostanjevska, 14) Ribniška, 15) Kočevska, 16) Metliška, 17) Planinska, 18) Postojnska, 19) Ložka, 20) Vipavska, 21) Idrijska. Na dalje je gosp. Samasa v iménu odbora vošilo razodel, de naj tisti gospodje, ki so dosihmal v prid družbe njeni kantonski dopisniki na deželi bili, še to opravilo blagovoljno prevzamejo, de prihodnji mesec pokličejo skupej ude svojiga dosedanjiga okroga, de se pri tem shodu za vsako podružnico izvolijo podružbini predsednik in 4 odborniki, in de bojo takó ob novim létu 1850 vse podružnice vstanovljene. — Zbor je poterdil od konca do kraja ta gosp. Samasatov predlog, in sleherni zbranih gosp. udov je sabo vzel 1 iztis osnove novih podružnic, kateri osnovi je pridjan naslednji vvod:

„Kmetijska družba kakoršne koli kronovine je le takrat v stanu posebno koristna biti, ako se razširi po celi deželi, in če udje posamesnih njenih razdelkov (podružnic) v prijazni zložnosti s središjem družbe se goreče poganjajo za vse, kar služi v povzdigo domačiga kmetijstva, in si prizadevajo vse odverniti, kar je ti povzdigi na poti, — le takó se da poglavitni družbini namen „zmirej veči popolnamost kmetijstva v vsih njenih razdelkih“ doseči.“

„Ta namen se da pa le z vstanovljenjem podružnic po več krajih dežele in z njih živo delavnostjo

doseči, de se takó udam vsake podružnice priložnost nakloni, vsako léto večkrat v kakšnim bližnjim kraju skupej priti, kjer si zamorejo svoje skušnje razodevati, potrebne izvedenja dobivati, svoje vošila v prid kmetijstva naznanovati, dobre nasvete središu pošiljati, de jih ta višjim vradam in ministerstvu predloži ali pa tudi po potrebi takrat, kadar podružbiniga zbora ni, se v enacih zadevah po pismih ali z besedo na odborstvo podružnice obrniti.“

„Prečastito ministerstvo kmetijstva je v svojim pismu 22. listopada 1848, pod št. 2172/115, tudi našo kmetijsko družbo k obširniši delavnosti naserčilo, in je meje, med kterimi se je móгла kmetijska družba dosihmal le tésno gibati, takó razprostorilo, de to dovoljnejše prečastitiga ministerstva družba rada z veliko hvaležnostjo spozná.“

„Tù sem segajoče pismo visociga ministerstva se takóle glasí: „Delavnost kmetijske družbe se poprej ni mogla na vse strani veljavno storiti, zato ker se ni smela v politiške reči vtikovati, ktere vunder njih opravila tolikrat dotikati morajo; tudi deržavna oblast poprej njeniga mnenja ni kaj porajtala in ni rada vidila, če je družba, brez de bi bila za to prašana bila, iz vózke meje čisto obertnijskiga ravnanja stopila in v reči segala, ki v opravilstvo deržavne oblasti spadajo.“

„Sedanja vlada razume svojo oblast vse drugači; ona si je svesta, de bo v pripomoči vdeleženih nar krepkejši podporo za povišanje deržavniga blagostanja našla.“

„Ministerstvo kmetijstva bo po kmetijskih družbah nasvete in naklépe zastran postav, ktere pravi prid kmetijstva pospešujejo, radovoljno zaslišalo, in za dobro sponano tudi v djanji izpeljalo. Sploh želí prav zložno so-delanje s kmetijskimi družbami.“

„Ker tedej visoko ministerstvo kmetijstva kmetijskim družbam takó prijazno rokó podá, jim je lepa pot odperta k obširniši delavnosti, in le na prizadevanji in trudu vsaciga posamesniga uda je zdej ležeče, de kmetijska družba veliko koristniga opravi.“

De je pa prečast. ministerstvu kmetijstva s tem novim svobodnejšim stanam kmetijskih družb tudi čista resnica, spričajo mnogoteri koristni ukazi, ki jih je ministerstvo kmetijstva na svét naše kmetijske družbe v prid kmetijstva dalo.“

„V velikim zboru kmetijske družbe 24. prosenca t. l. so bile postavne podružnice (poglej družbini letopis „Annalen“ tega leta) sklenjene, in tudi podružnice so bile imenovane; tode rečeno je bilo, de zastran gotove vstanovitve podružnic naj se še počaka vstanovljenje novih politiških kantonov na Krajskim.“

„Ti so zdej dogotovljeni, in gledé na te nove kantone in na sklep velikiga zbora 24. prosenca, je so-stavljena naslednja osnova podružnic.“ —

Upati je, de se bojo zavoljo imenitnosti prihodnjih podružnic večidel vsi gosp. udje ene podružnice zbrali in po svoji nar boljši previdnosti predstojnika in odbornike volili. Nadjamo se pa tudi, de bojo izvoljeni to častno opravilo v prid svojih kmetijskih sosedov radi prevzeli.

(Dalje sledí.)

Vesel naj bo, kdor brati zna.

(Mladim, pa tudi starejim ljudém po kmetih v prevdark).

(Konec.)

Branje je vsakimu potrebno, kér zdaj so že taki časi prišli, de tist, kateri brati ne zna, je skorej le napol človek. Nova vlada, ki so jo nam presvitli Cesar dali, ni oprostila le zemljiš njih podložnosti, temuč je tudi vsaciga človeka povzdignila na tako stopnjo svobode, de sme v svoji srenji, kakor tudi v deželnih in deržavnih zborih, če je va-nje izvoljen, odkritoserčno

NOVICA

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni, vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII.

V sredo 5. grudna (decembra) 1849.

List 49.

Od obdelovavniga réda ali kmetijskiga kolobarenja.

(Dalje in konec.)

2) Za spremenljivo obdelovanje odločeni kos je tisti, ki se ne obseje dve léti zaporedama s žitom, ampak z mnogimi družimi sadeži, — in takó se verstijo rastljíne po létinah spremenljivo ena za drugo. Za rastljíno, po kateri bi njiva plevelnata in oporna postala, naj nastopi sad, ki zemljo čisti in rahljá. Če boš tedaj obdelovanje takó zverstil, de bojo mnoge rastljíne v tako zemljo djane, de se pod njimi ne bo plevél zaredil in de ne bojo zemlji vse moči izpile, boš dobro kmetoval, ako ravno bi senožet zraven njiv ne imel. Takó svoje zemljiša práv in umno obdelovaje, si boš že toliko klaje pridela, de boš njive poredama dobro gnojiti zamogel. Na dobro gnojenih njivah ti bo detelja rada rastla, kér pride po razloženim spremenljivim obdelovanji vselej za kopalnim sadam v zemljo. Če pa imaš zraven dobro gnojenih njiv še kaj senožet, se ti bo pa še bolj védlo; sosebno te bojo senožeti podpérale, kadar ti detelje manjka.

Pri tém takó zverstenim redu ni treba njiv v praho pušati, to je, de bi se kaj lét neobsejane spočile, kér jim izpito moč z obilnim gnojem vsako léto lahko namestiš.

Po tém spremenljivim redu pa zamore le tisti gospodariti, čigar zemljištvo ni ne pod desetino, in ne pod ptuje pravice, postavim: kakor pod pravico pašnje; in de se vsi kosi eniga zemljištva skupej deržé.

Spremenljivo obdelovanje potrebuje sicer veliko dela in prizadene dosti potroškov, todelepo verže, če se vse umno po redu obdeluje. To spremenljivo obdelovanje pa ni za ojstre in merzle kraje.

Nemci si zverstijo spremenljivo obdelovanje tudi po létnim krogotéku; nekteri na štiri, na pét, na šest lét, drugi pa na sedem in celó na osem lét.

Štirilétni red je tale: prvo léto: krompír ali repo na gnoj, drugo léto: ječmen z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: pšenica.

Šestlétni red je tale: prvo léto: kopalni sad na gnoj, drugo léto: jarino z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: ozimina, péto léto: sočivje, šesto léto: réž.

Osemlétni red je pa tale: prvo léto: kopalni sad na gnoj, drugo léto: ječmen z deteljo, tretje léto: detelja, četerto léto: ozimina, péto léto: grah ali pa grahorka, šesto léto: repa, sedmo léto: pšenica, osmo léto: oves.

3) Za pašnje in ograde ali laze odločeno kmetijstvo je večí del v gorah, kjer bolj verže živino rediti, kakor žito pridlovati. Tako kmetovanje veljá v krajih, kjer detelja ne raste; bolj verže zemljiša za pa-

šo, ograde in laze oberniti pri takih kmetijah, kjer ali delavcov manjka, ali de jih je treba drago plačevati; kjer so slabe zemljiša; tudi v krajih, ki so sploh bolj revni. Delo takiga kmetovanja teče deset do štirinajst lét okrog; rali bodo pét, šest lét eno za drugo z ovsam, z ječmenam, ali s kopalnim sadam obdelovane, po tém počivajo 4 ali 5 lét v prahi; prvo léto za žitnim rodam se na tem boljším svetu nekaj trave ukosí, po tém pa so rali 4 ali 5 lét za pašo; v téh 4 létih dobijo rali zopet rodovitnosti za prihodni sad. Slabši ko je taka zemlja, dalje jo za pašnjo rabijo; kjer pa trava rasti noče, posejejo travniga seména med ovsam in ječmenam.

4. Za prosto ali odperto obdelovanje ni nobeniga postavljeniga reda ali teka, po katerim bi rastljíne nasledovale. Ta del zemljiša obdelujejo eni, kakor kos žitne setve, drugi kakor kos spremenljiviga obdelovanja. Prosto obdelovanje je za majhne zemljištva pripravno. L—c.

Velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Dalje.)

Kakor iz noviga bo oživéla kmetijska družba, kader bojo podružnice vstanovljene, de bojo svoje opravila začéle, svoje shode iméle in se zbrani udje posvetovali za eno in drugo reč, kmetijstvu koristno in potrebno. Družba ima od ministerstva pravico, mu nasvetovati, kar za povzdigo kmetijstva dobriga spozná, — to pravico imajo tedaj tudi podružnice, ki so udje eniga trupla; one se obernejo na središe v Ljubljano, to pa naprej po poti, ki jo družbine postave velevajo. Iz vsiga se vidi dobrota in imenitnost podružnic po deželi, in pričakovati je, de se bojo udje vsake podružnice práv pridno za podporo in napredovanje kmetijstva v svoji okolici poganjali. Le z edinjenim prizadevanjem se da kaj doseči.

Po podružnicah so prišle nove postave kmetijske družbe v posvetovanje.

Z vstanovljenjem podružnic in z nastopam noviga vstavniga časa se je pokazalo, de stare družbine postave se imajo z novimi nadomestiti, ki so sedanjimu času primerne. Dr. Bleiweis je bral o odboru sestavljeno osnovo novih postav, in od odstavka do odstavka jih je zbor pretrešoval in poslednjič z malo premembami vse poterdil. Nar bolj živi pomenjki so bili zastran „Novíc“ in zastran létniga denarniga doneska, ki naj ga vsak ud družbi odrajtuje. Nek gosp. ud je ojstro terjál, de naj „Novíce“ bojo samo kmetijske in rokodelske in naj se nikar ne vtikujejo v druge reči. Vrednik „Novíc“ je odgovarjal na te vse vgovore in skazal prvič: de „Novíce“ se niso nikdar

s samim kmetijstvom in rokodelstvom pečale, ampak de so zraven tega vedno bile tudi list za omiko in poduk ljudstva sploh, česar pa tisti ne vedó, ki se pred sušcam 1848 za slovenski časopis še zmenili niso. Že začetni program „Novíc“ obseže osem razdelkov, v katerih je bilo že v létu 1843 pripušeno Novícam se gibati — in po tem programu so se Novíce tudi vedno ravnale in od léta do léta več bravev si nabrale, takó de ni skorej vasi, kjer bi „Novíc“ ne bilo. Na dalje je vrednik odgovoril, de „Novíce“ niso v nobenim listu kmetijskih reči popolnoma zanemarile, tode po lanjskim sušcu je vredništvo za neobhodno potrebno spoznalo, tudi ljudi kmetijskiga in rokodelskiga stanú vpeljati v novi konstitucijsni čas, ki ni osvobodil le ljudi v gospôski suknji, temuč tudi kmeta, ki je enako gospôdi konstitucijsne pravíce zadobil, ktere mora tedaj ravno takó, kakor gospôda poznati, de vé, v čem te pravíce obstojé in kakó delječ de sežejo. Kaj le slovenski kmet in rokodelca bi ne smela nič od tega vediti, kar tudi nju v njunim gospodarstvu zadeva? In kje drugej kakor v „Novícah,“ to je, v tistim listu, ki je zraven poljodelstva sploh narodski omiki posvečen, je taka lepa prilóžnost dana, kmeta in rokodelca soznani s tem, kar tudi njemu kot enako opravičenimu deržavljanu gré, — in mu njega dotikajoče reči razjasniti, de v vsim resnico zvé! Mende de vsacimu, ki enostransko ne misli, je lahko razuméti, de k srečnimu in koristnimu kmetovanju zdej ni zadosti, kmeta le oranja in kopanja učiti — on mora tudi vediti, kakó se ima v oprostenu svojih zemljiš ravnati, kakó novi srenjski stan vravnati, kakó za deželni in deržavni zbor voliti, i. t. d. i. t. d. Le, če se v vsim tem umno in lepo véde, bo v miru in z dobičkam svoje grunte obdeloval, in iz terdno vstanovljenih novih naprav bo izviral veči dobiček tudi za kmetijstvo. — Celi zbor je bil po tem razjasnjenju edinih misel z vrednikam Novíc in na vprašanje: ali imajo Novíce obstati, kakor so dosihmal bile? je bilo poterjeno, de naj ostanejo, kakor so bile. „Novíce“ niso celi čas svojiga obstanja kmetijski družbi ne krajcarja stroškov prizadjale, in 4 léta jih je njih vrednik brez vsiga povračila vredoval in poslednji 2 léti se mu je le toliko za njegov trud dalo, kar je čez vse druge stroške ostalo — de pa ti ostanjki niso veliko znêšli, vsak lahko prerajta, če se spomni imenitnih „doklad,“ ki so bile Novícam pridjane. Vredniku Novíc je bilo práv ljubo, de se je ta reč v očitnim zboru pogovorila, de se resnica saj sploh zvé, in de nihče ne misli, de so „Novíce“ kmetijski družbi kaj stroškov prizadjale ali vredništvu kaj dohodkov naklonile. Kmetijska družba ne želí pri Novícah iz truda in potú nekterih udov razun občinskiga prida še posebniga dobička v denarjih si nabirati; od druge strani pa tudi ni v takim stanu, de bi mogla veliko denarjev potrositi, tedaj je, kér ni móгла 1500 gold. po novih tiskarnih postavah kavečije vložiti, „Novíce“ dala vredniku in založniku v last s tem poročilam, de v vsim takó ostanejo, kakor so dosihmal bile. In take bojo tudi v vsim ostale.

Pri daljnjim pretresovanju novih postav so bili pomenjki zavolj létnega doneska dveh goldinarjev, ki naj ga prihodnjíč vsakiud družbi odrajtuje, nar bolj živi. Nekteri gospodje so djali, de létno denarno odrajtvílo, čeravno je majhno, bo vunder marsikteriga, posebno iz kmečkiga stanú, zaderževalo v družbo stopiti. Res je to — ali: komur sta 2 goldinarja za dobro reč preveč, kí je njemu in deželi koristna, taki tudi sicer ne bo pri volji za družbo in občinski prid kaj storiti, in zmožnost vsake družbe se ne ceni po številu, ampak po djanji njenih udov. Dalje naj se pomisli, de opravištva kmetijskih družb niso več, kakor so dosihmal bile, v tesnih mejah delavnosti ograjene, — ministerstvo jim je

pravíco dovolilo in še clo naložilo, de naj mu v kmetijskih rečéh kot svetovavnice na strani stojé. Nobena druga družba ni od vladarstva takó spoznana in čislana, kakor kmetijska (poglej poslednji list Novíc stran 208.) Kdor je pa te družbe ud, ima tudi pravíco govoriti v vsih rečéh, ki dotikajo občirno polje kmetijstva — in njegovi sveti, če so dobri spoznani, ne bojo ostali prazna beseda.

Če poslednjič pomislimo veliko občirniši delavnost kmetijske družbe in njenih poddružnic, ki bojo tudi pripomočkov potrebovale. — če pomislimo, de bo dosedanji nemški létopis „Annalen“ jenjal, za kteriga je mogel poprej vsak ud 40 krajc. ali 1 gold. plačevati, in de se bojo namest tega od časa do časa, prosti družbini listi v slovenskim in nemškim listu na svitlo dajali in udam brez plačila podajali, — in če povérh vsiga tega še pomislimo, de je pri vsih kmetijskih družbah že od nekdej postava, de njeni udje létne doneske — in veliko veči od naših — odrajtujejo, in de se sploh tudi pri vsih družih družbah kakoršniga koli so iména létni doneski plačujejo — bo vsak domorodec spoznal, de je potreba, de vsak pravi ud kaj maliga — to je 2 goldinarja na léto — družbi odrajta za mnogoverstne stroške, ki jo zadenejo.

In takó je sklenil tudi velki zbor.

Po tém, ko se je zbor zedinil, de ima vsakolétni velki zbor mesca listopada o somnju sv. Ošpete in sicer prvi dan po velikim somnji biti, je družbini odbornik gosp. Malič svetoval, de naj se kmetijska družba na srenjo Ljubljanskiga mesta oberne in ji razloží, de bi na vse strani silno dobro in potrebno bilo, de bi se — kakor je v nekterih družih deželah — vsi Ljubljanski somnji vselej v pondelik začéli (ako ne pade praznik na ta dan). Taka teržna postava bo gotovo ne le prodajavcam, ampak tudi kupovavcam všeč, ki, naj bojo kakoršniga koli stanú, lože v začetku kakor v sredi ali clo konec tedna od doma grejo. Posebna napaka, slaba za prodajavce kakor za kupovavce, pa je: če predsejmji dan pade na saboto, velki somenj pa v pondelik — takó de je nedelja vmés, v kateri prodajavci ne vedó kaj de bi v Ljubljani počéli, ali domú šli, ali v Ljubljani ostali. Enoglasno je bil ta nasvét gosp. Maliča od zbora poterjen in odboru naloga dana, de naj skusi dovoljenje te premembe pri vikši vladi zadobiti.

Ko so bili še nekteri menj važni odstavki novih postav pretreseni, je velki zbor sklenil, de naj družbini odbor poskerbí natís novih postav v slovenskim in nemškim jeziku, v katerih se bojo tudi diplomi pisali.

(Konec sledí.)

V zadevah slovenske enakopravnosti.

V mnogih Dunajskih časopisih smo brali, de poslanci Celjskiga kroga, ki so šli na Dunaj prosit gosp. ministra notranjih opráv za prestavo kresijske vlade Štajarskih Slovincov iz Marburga v Celje, ki je pravo središe ondašnjih Slovincov, niso bili od njega ne le uslišani, temuč še oistro posvarjeni, de taka prošnja izvira le iz ločitniga nagnjenja (separatistisches Gelüste), in de Slovincam sploh praviga Avstrijskiga občutka (österreichisches Bewusstseyn) manjka. De je móгло tako obdolženje vedno zveste in Avstrii v nar nevarniših časih nepremakljivo vdane prebivavce Slovenskih deželá hudo v serce zaboléti, vsak lahko spozná, kí vé, de niso Slovinci le z besedo, temuč de so v djanji očitanimu obnašanju ravno nasprotno zadržanje vseskozi na znanje dajali, in de so smeli vsiga družiga poprej, ko takiga svarjenja iz ust vstavoljubiga ministra pričakovati!

Štajarski poslanci so tedej domú pridši za svojo

V kakšno nevarnost tak pride, ki ne posluša dobrih svetov, nam kaže žalostna prigodba, ki se je 21. dan pretečeniga mesca v vasi „Mauer“ blizu Dunaja pripetila. Mlad kmet, čvêrst korenjak komaj 30 lét star, deva kravo iz kože, ki je na vrančni boleznî cerknîla, se vbode v prst, in drugi dan (22. listopada) že po strašnih bolečinah umerje! Zdravniki cele bližnje okolice so mu hiteli na pomoč — pa vse ni nič pomagalo. Strašne nagle smerti je mogel revež umreti.

Gospodarji! prosimo vas, nikar ne zametujte dobrih svetov, ki vam jih Novice dajejo, de ne bo kës prepozen!

Poslíte svoje sinove v živinozdravilsko šolo v Ljubljano, de si bojo tudi potrebnih vednost v živinskih boleznih pridobili. Priložnost je lepa, in dobiček bo le Vaš!

Popotnik.

Velki zbor kmetijske družbe v Ljubljani.

(Konec.)

Naprava učivnic za pravo izučenje mladih fantov v kmetijstvu je prišla po tem v zboru v pomén. Gospod Ferdinand Schmidt, družbini odbornik, je razložil zboru vse, kar so mnogoteri gosp. udje v ti reči odboru dopisali, in je tiste posestnike imenoval, ki so se na prošnjo kmetijske družbe in v prid krajnskiga kmetijstva oglasili, de hočejo po danih vodilih na svojih kmetijah take šole napraviti.

Od téh učivnic bomo v „Novicah“ še veliko govorili in njih koristnost na dalje razložili, — danes le toliko povémo, de namén téh učivnic, v ktere se bojo nar menj 16 lét stari fantje dobriga zadržanja in ki znajo domači jezik brati in pisati, jemali, je: učence v djanji kmetijstva učiti, in to, kar so v djanji storili, jim tudi z besedo in po bukvah razložiti, zakaj se mora namreč ena in druga reč takó in ne drugač storiti, kaj je napčno, kaj je práv, kaj je treba pri navadnim kmetovanji popraviti in noviga vpeljati i. t. d. Takó bo šel učenec od stopnje do stopnje v poduku naprej in razjasnilo se mu bo vse, kar mu je poprej celó neznaniga bilo.

Vsak tedaj lahko že iz tega spozná, de te učivnice niso take, kakor so sicer navadne šole, v ktere učenci po 2 ali 4 ure na dan hodijo — ampak te učivnice kmetijstva v tém obstojé, de v kmetijstvu dobro najden in izučén posestnik kake umno obdelovane kmetije dva ali več fantov na svojo kmetijo vzame, ki se po njegovim napeljevanji in zraven tega tudi po nar boljših kmetijskih bukvah v djanji kmetijstva vadijo, de zamorejo po preteklih 3 létih, ko so izprašanje dostali, kot izučeni kmetovavci svojo kmetijo z večim pridam nastopiti, ali kot vavpti ali sicer kmetijski oskerbniki v službo stopiti. Taki modri kmetovavci bojo enkrat, če si ženice izvolijo in jim Bog otrók pošlje, samí nar boljši učenci svojim otrokam, in ti spet svojim naslednikom, in takó se bojo od roda do roda razširile kmetijske vednosti, in kmetijstvo se bo povzdignilo na višji stopnjo, de bo svojim gospodarjem zmiraj veči dobiček donášalo.

To je namén téh učivnic, ktere so po družih ptujih deželah že veliko pripomogle k povzdigi kmetijstva, ki v večim delu Avstrijskih deželá še sploh na nizki stopnji stojí. Nekteri kmetje sicer mislijo, de kakor oni ravnajo, to je nar boljši in se ne da bolj popolnoma storiti. Pa se silno motijo, če pogledajo na druge dežele. Bog obvari, de bi rekli, de je pri nas vse slabo — z veseljem jo rečemo, de je veliko dobriga; tode spomnimo se le nekterih récí, postavimo: kakó slabo se večidel pri nas travniki gleštajo, kakó gojzdi ravnajo, kakó se gnoj zametuje i. t. d. in spoznali bomo, de je poduka vunder potreba. Vse prepovedanje, de se

kmetam ni treba nič učiti, je prazno bahanje, kër, če polja, travnike in gojzde tú in tam pogledamo, skušnja očitniši govori, kakor besede.

Krajnc je večidel priden in delaven človek, zraven tega je čiste in prebrisane glave; ako se mu še potrebni poduk podelí, ima vse lastnosti za močno povzdigo kmetijstva.

Umni kmetje bojo tedaj to novo napravo gotovo z velikim veseljem sprejeli, kër bo njenim sinovam lepa priložnost dala, se po lahki poti veliko naučiti.

De pa ne bo treba tistimu posestniku, ki bo tako učivnico napravil, učencov zastonj rediti, učencam pa tudi nič plačevati, je sklenilo ministerstvo kmetijstva, de vsi tisti denarji, ki so se dosihmal za konjske darila (premije) večidel zametovali, naj se porabijo za te učivnice. Te darila se tedaj prihodnjič ne bojo več dajale, ampak za kmetijske učence obernile.

Današnji veliki zbor je tedaj v ti reči sledeče sklenil: 1) Štiri učivnice naj se napravijo, in gosp. Urbančič v Preddvoru naj se, čeravno se je temu že odpovedal, še enkrat za napravo ene učivnice naprosi, kër njegovo kmetovanje je izgledna kmetijska učivnica; 2) v vsako učivnico naj se dasta 2 učenca; 3) čas učenja naj terpi 3 léta; 4) bukve preskerbi kmetijska družba; 5) za živež in stanovanje vsaciga učenca dobí učenik 50 gold. — učenec pa za obleko 30 gold. na léto; 6) nar pridnišim učencam naj se po dokončaním uku še posebne darila v denarjih dajó.

Zraven tega je bilo še sklenjeno, ministerstvo prositi, de naj dovoli, de bi tisti učenci, ki se posebno pridno v učenju obnašajo in ki so posebno lepiga zadržanja, se za čas svojiga učenja ne jemali v vojaški (soldaški) stan. Če ministerstvo tudi to prošnjo dovoli, bojo taki učenci deležni velicîh dobrot.

Še le po tém, ko bojo vse te reči v red djane, se bojo razpisale oznaníla za sprejembo kmetijskih učencov.

Gosp. Struppi je po tém práv razložno povedal, kakó je s kovaško in živinozdravilsko šolo v Ljubljani in de se bo 7. dan prihodnjiga noviga léta začela. Bravcam „Novic“ je vse to že znano, in kakor slišimo se jih že veliko pripravlja, de bojo ob novim létu v to šolo prišli, v kateri bojo zraven kovaštva tudi v vsih živinozdravilskih vednostih v domačim jeziku poduk dobivali.

Dalje je bilo sklenjeno, de ima kmetijska družba v povzdigo murbine in žido-reje manj premožnim kmetam vsako léto brez plačila murbine drevésa deliti. Za prihodnjo spomlad je namenila deset tavžent drevés podariti.

Dva pridna sadjorejca: Jožef Dekleva, kmet iz Male Pristave v Postojnskim kantonu, in Juri Stare iz Podjelj v Bohinu sta dobila sreberni svetinji v počastenje svojiga pridniga obnašanja v sadjoreji.

Gosp. Anton Galle je zboru predlog storil, de naj kmetijska družba ministerstvu prošnjo predloží, de naj se železnica iz Ljubljane proti Terstu čez močirje (mah) pelje, kër le potem je pričakovati, de se bo močirje popolnoma na suho djalo, kër bo država (césar) mogla skerbeti, de se bo železnica vedno v dobrim stanu ohranila, — to doseči bo pa treba za obravnavo celiga močirja skerbeti.

Po tem so se novi družbini udje volili, in s prijaznim govorom zastran izgotovljenja današnjih sklepov in koristniga napredovanja kmetijske družbe je sklenil družbini predsednik gosp. Terpinec današnji zbor.